

Z vstopom v nacionalno državo je postala naša organizacija nositeljica važne kulturne in prosvetne naloge; čimlažje in čimširše bo njeno kulturno in prosvetno delovanje tembolj bo služila narodu in državi. Kulturno in prosvetno delo naj ne bo le sredstvo drugim ciljem temveč naj služi samo svojemu vzvišenemu idealu.

PROSVETA

Glasnik Poverjenjstva UJU v Ljubljani
o kulturnem in prosvetnem gibanju učiteljstva.

Dviganje prosvete v narodu s knjigo in organizacija naših knjižnic.

Če so se učitelji in učiteljice v preteklosti udejstvovali na prosvetnem polju bolj kot posamezniki, je sedaj napočil čas, da se udejstvujemo tudi na polju izvenšolske prosvete kot organizirana celota.

Dobro merilo delovanja naroda za povzdigo prosvete čimširših plasti so knjižnice, ki si jih narod vzdržuje ter njih poslovanje in delovanje med narodom.

Statistika.

Učiteljstvo lahko mnogo stori ravno na tem polju, da se prepreže narod čimbolj s knjižnicami. Koliko že stori učiteljstvo v tem oziru, bi nam podala jasno sliko statistika s sledečimi podatki: Koliko knjižnic imamo, po koliko knjig štejejo in koliko knjig se letno izposodi. In sicer od: a) mladinskih (šolarskih) knjižnic na vseh šolah v Sloveniji; b) javnih ljudskih knjižnic na vseh šolah v Sloveniji; c) učiteljskih strokovnih knjižnic na šolah; d) okrajnih strokovnih učiteljskih knjižnic; e) okrajnih strokovnih (učiteljskih) društvenih knjižnic in drugih knjižnic pri organizaciji. Iz teh podatkov bi bilo razvidno, na katerih šolah bi bilo potreba še ustanoviti mladinske (šolarske) knjižnice in na katerih javne ljudske knjižnice; razvidno bi bilo tudi, kje se knjige dobro izposojajo, kje leže kot mrtev kapital in kako močne so posamezne knjižnice.

Poleg tega bi bilo potreba podatkov: v kolikih drugih knjižnicah in pri katerih delujejo učitelji in učiteljice kot knjižničarji, koliko knjig štejejo posamezne te knjižnice in po koliko knjig se letno izposodi tam?

Naš temeljni princip.

Naš temeljni princip mora biti: 1. da dobi vsaka šola čim bogatejšo mladinsko (šolarsko) knjižnico in da se knjige čimvečkrat izposodijo; 2. da si osnuje vsaka šola tudi javno ljudsko knjižnico za šoliodraslo mladino in odrasle sploh; 3. da se strokovne učiteljske knjižnice čimbolj centralizirajo, se sistematično izpopolnijo z novimi modernimi deli in se napravijo potom enotnega kataloga in pravilnika za izposojanje dostopne vse okrajne učiteljske knjižnice vsemu učiteljstvu v Sloveniji.

Mladinske (šolarske) knjižnice.

Ako mladino potom našega mladinskega lista »Zvonček« navadimo čitati dobro čtivo, da se mladini priljubi čitanje, bo sama pričela povpraševati tudi po knjigah.

Tedaj je napočil čas, da po vseh šolah pričnemo s sistematičnim delom in izposojevanjem mladinskih knjig ter navajanjem mladine k čitanju. Predpogoj temu je seveda, da ima vsaka šola svojo šolarsko knjižnico in kjer je še ni, jih je treba ustanoviti. Oledati je na to, da se knjige pričnejo ob šolskem letu čimprej izposojevati in se čimvečkrat izposodijo. Dobro bi bilo, ako bi bile knjižnice mladini tudi v počitnicah vsaj tedensko odprte. Kar se tiče knjižničarjev, bi bilo to posebno hvaležno polje za učiteljice, ki v resnici malo težje posegajo v drugo prosvetno delo izven šole; lahko se pa pri tem tudi uvaja že starejše uporabne učence in učenke, ker se jih s tem vzgaja za knjižničarje narodnih knjižnic. Oledati pa moramo tudi na to, da šolarske knjižnice izpopolnimo in pomnožimo z modernimi deli.

Mladinska literatura.

Skoro lahko trdimo, da ima naša mladinska literatura ravno v šolarskih knjižnicah močnega pospeševalca in se imamo tem knjižnicam zahvaliti, da najdemo naši mladinski pisatelji založnika in si s svojim duševnim delom vsaj malo olajšajo sedanji eksistenčni položaj. Ravno v našem stanu je največ onih, ki posvečajo svoje moči izpopolnjevanju mladinske literature.

In če smatramo mladinsko literaturo kot temelj vsej nadaljni literaturi in naše mladinske (šolarske) knjižnice kot temelj vsemu našemu narodnemu knjižničarstvu, tedaj moramo reči, da vrše učitelji in učiteljice, ki se posvetijo knjižničarstvu in mladinskemu pisateljevanju zelo važno narodno kulturno in prosvetno delo; oni postavljajo temelj vsemu našemu nadaljnjemu tozadevnemu kulturnemu delu.

Če pa hočemo, da se bo naša mladinska literatura še bolj pomnožila, tedaj moramo skrbeti, da bo postal trg in povpraševanje po mladinskih knjigah še večje, ker le tedaj bodo naša založništva lahko čimveč zalagala, če se knjige tudi prodajo, le tedaj bodo lahko čimbolj dela zalagala in bodo podpirala naše mladinske pisatelje.

V tem oziru moramo skrbeti za to, da se dotacije za šolarske knjižnice v proračunih krajinah šolskih svetov čimbolj zvišajo in tudi za privatno iniciativo v tem oziru je skrbeti. Predvesni je napraviti prireditve na šolskih odrih v korist šolarskih knjižnic, primerna je tudi zbirka pri starših potom otrok v ta namen in apel na mecene v okraju. Da bi se zbirale privatno tudi mladinske knjige za šolarsko knjižnico, skoro ni misliti. Pač pa je paziti na dobro izbiro in nabavo novjših knjig.

Imenik mladinskih knjig.

V ta namen bi bilo nujno potrebno, da bi se izdal imenik in cenik vse mladinske literature. Ta imenik naj bi ne obsegal samo naslova knjig, temveč tudi njihovo poljudno oceno ali kratko smer vsebine. Tak imenik bi bil učiteljstvu nujno potreben za izpopolnitev knjižnic in nabavo knjig. Izpopolnjevanje bi se moral sako leto.

Vezava knjig.

Po vojni je postal ta običaj, da založništva vežejo leposlovne knjige v papir, kar daje sicer knjigi lepo in okusno vnanjo obliko, nikakor pa to ni primerno za knjižnice, posebno za mladinske knjižnice ne, kjer morajo imeti knjige vsaj platnen hrbet in morajo biti poleg tega zavite v močnejši ovojni papir, če se jih hoče za nekoliko dalj časa ohraniti.

Založništva bi ugodila knjižnicam lahko tudi v tem oziru, da bi imela v to svrhu posebej vezane knjige s platnenim hrbtom in platnenimi ogli. Čeprav bi bile knjige za to svrhu par dinarjev dražje, bi jih knjižnice le raje naročale, ker jim gre več za trpežnost kakor vnanjo obliko. Da bi pa dajale knjižnice knjige novno prevezavati je nezmisel, ker so tu dvojni stroški in knjižnice nimajo kritja, da bi to zmagovale, posebno, ker bi to moralo sicer iti na rovaš manjšega naročila novih knjig.

Da se pa tudi v tem oziru seči po samopomoči. Nekatera okrajna učiteljska društva so že priredila eno ali dnevne knjigoveške tečaje, ki so se prav dobro obnesli. Tovariša Humek in Zagažen — ter tudi nekateri drugi — sta pokazala v tem oziru pravo pot. Ko se učiteljstvo priuči vezanju preprostih knjig, lahko upelje izven učnega časa rokotvorne tečaje za šoliodraslo in starejšo šolsko mladino na svojih šolah in tam se lahko vežejo in popravljajo tudi knjige za domačo knjižnico.

Taki tečaji bi bili radi zaposlenja in navajanja mladine k delu tudi velikega vzgojnega pomena in bi tvorili posebno panogo na polju udejstvovanja našega stanu pri izvenšolski prosveti. Tudi tu je posebno za učiteljice hvaležno polje.

Javne ljudske knjižnice.

Kot dopolnilo mladinskim (šolarskim) knjižnicam služijo javne ljudske knjižnice, ki so namenjene šoliodrasli mladini in odraslim, ki po dokončani osnovni šoli ne obiskujejo nobenih šol več. One dopolnjujejo izobrazbo, ki jo daje osnovna šola.

Te knjižnice morajo biti javne, lahko dostopne in poljudne ter nimajo biti namenjene le zabavi, temveč tudi pouku in izobrazbi; pomagajo naj popularizirati znanost in povzdigniti ljudstvo na kolikor mogoče visoko stopnjo omike.

Vse moderne države in narodi se trudijo, da kar najbolj preprežejo deželo z ljudskimi knjižnicami, ker je knjižničarstvo smatrati kot eden najvažnejših faktorjev na polju ljudske prosvete in izobrazbe.

Ogledati si hočemo, koliko bi ravno učiteljstvo lahko odpomoglo temu namenu in še lahko storilo za povzdigo prosvete potom javnih ljudskih knjižnic. (Dalje v prihodnji »Prosveti«).

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

—s Ped. did. krožek Maribor. Predaval 20. dec. 1923. Ravn. Drag. Humek: Delovni princip v merstvu.

—s Ped. did. krožek v Mariboru. 20. decembra Drag. Humek: Delovni princip v merstvu. 15. in 23. januarja Viktor Rodé: Delovni princip v domoznastvu (zemljepis-zgodovina). 5. februarja Anton Oster: Delovni princip v računstvu.

—s Celjsko učiteljsko društvo, 17. novembra 1923 v Celju. Od — članov, navzočih —?

O dr. Žgečevi brošuri, poroča tov. Potočnik.

Stenske table, predaval tov. Petriček.

O narodni vzgoji v osnovni šoli, predaval tov. Anica Černej.

—s »Krški krožek« — Učiteljsko društvo za krški okraj, 7. oktobra 1923 v Krškem. Od 54 članov, navzočih 41 + 4 gosti = 45.

»Nekatera važnejša vzgojna vprašanja o povojni dobi«, predaval tov. Leop. Levstik.

»Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda«, poročal tov. M. Zor.

—s Učiteljsko društvo za ormoški okraj, 9. junija 1923 na Humu. Od 50 članov, navzočih 31.

Kako vzbujati čut za prirodo in njeno lepoto, podaval tov. ravnatelj Kosi.

Iz humske zgodovine, poročal tovariš Anton Porekar.

—s Učiteljsko društvo za ormoški okraj, 7. decembra 1923 v Ormožu. Od 49 članov, navzočih 33.

Izpolnjevanje novih šolskih in osebnih popisnic, poročal tov. nadzornik Pavel Fleré.

Kako in kaj naj v lastno izobrazbo čitamo, predaval tov. Ljud. Musek.

—s Šoštanjko okrajno učiteljsko društvo, 22. novembra 1923 v Šoštanju. Od — članov, navzočih 28.

O pokrajinski skupščini, poročal tov. Stopar.

O kongresu UJU, tov. Vrečko.

O dr. Žgečevi brošuri, predaval tov. Vrečko.

O šolski higijeni, predaval g. dr. Korun iz Šoštanja.

—s Učiteljsko društvo za Ptuj, 6. decembra 1923 v Ptuj. Od — članov, navzočih —?

O šolski in osebni popisnici, poročal tov. P. Fleré.

O dr. Žgečevi brošuri, podaval rav. tov. Kveder.

—s Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj, 6. decembra 1923 v Mariboru. Od — članov, navzočih 40.

Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda, predaval tov. E. Vranc.

O Učit. Fer. Savezu, poročal tovariš Košutnik.

—s Učiteljsko društvo za konjiški okraj, 15. decembra 1923 v Konjicah. Od 58 članov, navzočih 41 članov.

O Prekmurju, z ozirom na zemljep., narodnostne, verske, prosvetne in gospodarske razmere, predaval tov. nadzornik R. Jurko.

—s Marnberško učiteljsko društvo, 16. novembra 1923 v Vuhredu. Od 24 članov, navzočih 17.

O praktičnem knjigoveštvu, predaval tov. Humek D.

Kdor plove brez smotra in jasne smeri v svetovni reki, je izgubljen, ta služi le drugim; zato se moramo vprašati: ali imamo pravi smoter, pravi ideal, brez pravega ideala in jasne smeri ni mogoč napredek. Kake kulturne in prosvetne ideale imamo izven šole? Usmernajmo tudi v tem pravcu svojo pot!

—s Okrajno učiteljsko društvo Murska Sobota, 13. decembra 1923 v Murski Soboti. Od —, navzočih —?

Nacionalizem, kozmopolitizem in rodoljublje, predaval tov. Edm. Karner.

Postopanje pri izvenšolskem prosvetnem delu, predaval okrajni šolski nadzornik Cvetko.

Metoda prostoročnega risanja v nižjih razredih osnovnih šol, predaval tov. Julij Kontler.

—s Okrajno učiteljsko društvo Ljubljanske okolice, 5. januarja 1924 v Ljubljani. Od — članov, navzočih 120.

O pouku, vzgoji in metodi slepih, predaval tov. Kobal.

—s Učiteljsko društvo za Šoštanski okraj, 10. januarja 1924 v Velenju. Od — članov, navzočih —?

»O šolski higijeni«, predaval dr. Korun.

—s Učiteljsko društvo za konjiški okraj, 12. januarja 1924 v Konjicah. Od 58 članov, navzočih 15.

Prvo potovanje Učit. Ferj. S., predaval tov. T. Režabkova.

Učiteljstvo med seboj, predaval tov. Brglez Fr.

—s Slovenjgraško učiteljsko društvo, 6. decembra 1923 v Slovenjgradu. Od 32 članov, navzočih 23.

O taktosti in kolegijskosti, predaval tov. rav. Vrečko.

—s Učiteljsko društvo za Maribor, 18. 1. 1924 v Mariboru. Od 116 članov, navzočih 90.

O načrtu »Socijalne ustanove« poročal tov. Klemenčič.

—s Učiteljsko društvo za laški okraj, 9. januarja 1924 v Zidanem mostu. Od — članov, navzočih —?

Pomladnik rdečega križa, predaval okr. šol. nadz. tov. L. Černej.

—s Belokranjsko učiteljsko društvo, 12. januarja 1924 v Gradacu. Od 72 članov, navzočih 34.

O knjigoveštvu (praktično) tovariš Zagažen.

O pomenu mladinskih odrov, tovariš Mrovlje.

—s Učiteljsko društvo za Mežico, 19. januarja 1924 v Prevaljah. Od 42 članov, navzočih 34.

Kako si ustvarimo knjigo-domovnico domačega okraja, predaval tov. M. d. derndorfer.

—s Celjsko učiteljsko društvo, 9. februarja 1924 v Celju. Od 134 članov, navzočih 106.

O utisih tekom petletnega nadzorovanja, predaval tov. nadzornik L. Černej.

—s Učiteljsko društvo za Svetolenartski okraj, 6. februarja 1924 pri Sv. Lenartu. Od 40 članov, navzočih 27.

O dr. Žgečevi brošuri, predaval tov. Šegula Fr.

Slovenska šolska Matica.

—kpl Slovenska šol. Matica je izdala za leto 1923 tri knjige in sicer: 1. Pedagoški Zbornik za leto 1923, obsegajoč razne razprave pedagoške vsebine. Cena knjigi Din 12; 2. Učna snov iz mineralogije in geologije Spisal profesor Alfonz Vales. Knjiga je važen pripomoček učiteljstvu višjih razredov osnovnih šol ter stane broširana Din 12; 3. Telovadba II. stroke 2. snopič. Spisala dr. Lj. Plyko in A. Schaup. S tem snopičem je srečno dovršeno delo, ki ga je šolska Matica izdajala štiri leta. Neobhodno potreben kašpot je slovenskemu učiteljstvu pri telovadnem pouku. Segali pa bodo po tej knjigi i vsi drugi, ki se zanimajo za telesno vzgojo naroda. Zadnji, t. j. 4. snopič, stane broširana Din 14.

Naše narodno prosvetno delo.

Javne šolske ljudske knjižnice.

—pk Prva javna šolska knjižnica v Mariborski okolici. Razglasi na šolskem poslopu in po občinskih razglasnih deskah naznanjajo prebivalstvu, da se je za Radvanje otvorila »Javna šolska knjižnica«, iz koje se izposojujejo knjige vsak dan popoldne (v poletju samo ob nedeljah). Do leta 1919. je v Radvanju docela nemška osnovna šola z bogato šolomarsko knjižnico in z raznimi prireditvami s sodelovanjem Šulferajna pomemčevala prebivalstvo. Nemško šolo je naša vlada

lefa 1919, ukinila ter jo pretvorila v slovensko, ki ni premogla niti ene slovenske knjige. Vztrajnemu delu šolskega vodje Radoslava Knafliča se je v kljub pasivnemu zadržanju domačega prebivalstva posrečilo nabrati primerno vsoto. (Zbirka otrok, darovi Mariborskih denarnih zavodov, takozvani klerikalni zavodi se prošnjí niso odzvali, okrajna glavarstva v Mariboru in Pokrajinske uprave v Ljubljani). Knjižnica se je otvorila dne 17. decembra 1923 na dan rojstnega dne Njega Vel. kralja Aleksandra. Do 10. januarja 1924, t. j. v dobrih treh tednih se je proti nagradi po 1 Din in po pol Din izposodilo 200 knjig, kar dokazuje, da se začne prebivalstvo za slovenske knjige zanimati. Knjižnica obstoji iz oddelka za otroke, za mladino in odrasle ter šteje 437 vezanih slovenskih knjig, nevezane se ne izposojajo. Žalibog so posamezni oddelki nepopolni, ker po knjižarnah ni dobili manjkajočih knjig. Ta okolnost sili šolsko vodstvo, stopiti pred svoje tovariše in tovarišice z rodoljubno prošnjo, naj bi mu med prebivalstvom svojega šolskega okoliša našli in darovali oziroma proti zmerni ceni odstopili sledeče knjige: Slovenske Matice a) Knezove knjižnice III. do VI., VIII. do XXI. XXIII. itd. zvezek, b) Zabavne knjižice I., II., IV. do VIII., X. do XXV. zvezek in od XXVII. zvezka vse naprej; Krajčeve Narodne biblioteke 17., 18., 35., 39. do 56., 64. snopič itd. naprej, potem Ljudske knjižnice od XVI. zvezka naprej; Zbirke slovenskih povesti od 5. zvezka naprej; »Prosveti in zabavi« od 4. zvezka naprej; Narodne knjižnice Zvezne tiskarne od 33. zvezka naprej; »Narodne založbe Celjske« od III. zvezka naprej in Mohorjeve večernice od 1. do 39., 45., 46., 48., 54. in 74. zvezek. S hvaležnostjo se sprejme tudi vsaka druga knjiga, zlasti so dobro došli Colomovi, Jurčičevi, Tavčarjevi in drugi romani, kakor tudi vsaka druga knjiga. Sodelovati za vračanje odtujenih rojakov v krilo matere Slavije bodi nam vzvišeno delo rodoljubja. Darovane knjige se naj odpremo po domačem šolskem vodstvu službeno v Radvanje, za odkup ponudene pa naj počakajo tam, da se oskrbi za nje kupnina. — Šolsko vodstvo Radvanje, pošta Maribor.

Gospodarski tečaj.

—pg Kmetijsko - izobraževalni tečaj za fante se vrši letošnji zimo tudi na osnovni šoli v Preski pri Medvodah. Poučuje se dvakrat na teden. Tečaj vodi in poučuje nadučitelj Alojzij Kržišnik. Takoj so se oglasila tudi dekleta, da naj bi se tudi zanje kaj takega priredilo. Ustreglo se jim bo prihodnjo zimo. Ljudstvo spoznava vedno bolj pomen izobrazbe in jo zahteva.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Iz Prekmurja. Šolsko vodstvo v Dol. Bistrici je priredilo 23. decembra lepo uspešno božično s petjem, deklamacijami itd. — Obdarovani so bili vsi učenci, za kar gre zahvala naslednjim cenjenim darovalcem: Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, tovarni čokolade in kandita »Union« v Zagrebu, veletrgovini Hedžet in Koritnik v Ljubljani, podružnici »Slovenske banke« v Dol. Lendavi in g. trgovcu M. Kaniču v Črenšovcih.

—po Dne 9. t. m. se je vršila pri Sv. Ožbaldu ob Dravi mladinska prireditev s sledečim sporedom: 1. del: 1. Pozdrav. (Govor učenke); 2. Človeško življenje — morská plovba — primerjatev. (Citiranje). 3. a) Prva skrb. (Citiranje). b) »U borbi je život.« (Pripovedovanje). 4. a) Mravlje; b) Bolnik. (J. Stritar). (Prednašanje). 5. Kam in kje. (Dvogovor). 6. a) Domača hiša. (Gradnik). b) Moj dom. (Prednašanje). 7. Kdo sem? (L. Černe). Molitev naše Danice. (Prednašanje). II. del: 1. Deček in penica. 1. Stritar. (Dvogovor). 2. Tri deklice. (Prednašanje). 3. Slovenska govornica. A. Medved. (Prednašanje). 4. Slovenka sem. (Petje). 5. Kovački. (Dvogovor). 6. Bratovska ljubezen. (Igrica-enodejanka). 7. Lepa naša domovina. (Zbor). Po prvem delu so se vrinile še točke: »Jesenik«. (Zbor). Volk rimljan. (Pripovedovanje). Pičica na »i«. (Prednašanje) in »Taščici v slovo«. (Zbor). Kot prva prireditev na šoli, koder je združil šolski vodja starejše duhove z mladimi srčecami v nepričakovano polnem razredu, je imela lep moralen uspeh, obenem pa je doprinesla še 352 Din dohodka.

—po Dobrna pri Celju. Proslava narodnega ujedinjenja se je vršila na dobriški osnovni šoli na ta-le način: Po zahvalni službi božji so se sestali v okusno okrašenem II. razredu tukajšnje šole: Uradništvo drž. tropic, duhovščina, orožništvo, zastopstvo požarne brambe in ob-

činskega urada, večina odličnih Dobrnčanov in starši šoloobiskujočih otrok. Izredno so presenetile navzoče ljubke domovinske deklamovanke šolarjev in šolar. Po odpeti himni se je slavnosti priključila ustanovitev krajevnega odbora Rdečega križa za Dobro, pod čigar okriljem bi se tudi postavil spomenik tukajšnjim junakom, ki so žrtvovali svoje življenje domovini. V področje novoustanovljenega odbora Rdečega križa se pritegne tudi St. Jošt na Kozjaku in St. Janž na Vinski gori.

—po Vel. Lašče. V proslavo ujedinjenja, prvo nedeljo decembra, je priredila šola v Vel. Laščah šolsko predstavo, ki zavaljo izbrane snovi in velike požrtvovalnosti vseh sodelujočih zasluži krepkejšega povdarka. Izvajalo se je: »Nagovor«, ki je bil sestavljen nalašč za to priliko in ga je zelo čustveno podala večja učenka, proslavljajoč v njem zgodovinsko važen dan naše narodne osamosvojitve in spominjajoč se zlasti bratov, ki jih še ni doma. Pevske točke »Slovenec, Srb, Hrvat«, »Kralj Matjaž«, »Perice« in »Popotnik« brezhibne. Zadnji dve še zlasti zato učinkoviti, ker sta bili izvedeni s prizori (perice pri delu, popotniki na izletu).

— Deklamacija »Bajka« (Golar) in »Begunka pri zibelci« (Župančič), izvajani prav dobro, vendar se mi zdi »Begunka« za preproste ljudi težje umljiva. Medvedov četvergovor »Vino ali voda?« je zelo primeren kot didaktična stvar brez vsiljive tendence. Obilna pohvala je pokazala, da tudi taki indirektni moralni nauki ljudem ugajajo, če so podani nazorno in v lepi obliki kot tukaj. — Nadvse pa sta dvignili ljudi obe igri: Finžgarjev »Vedež«, (priobčen v predlanskem »Novem Rodu«), je kot nalašč za šolske odre. Že na otrocih se je videlo, da ga igrajo iz notranje potrebe, iz navdušenja. Glavni junak je bil res junak, kakor tudi njegovi tovariši. Ljudem je igra zelo ugajala. — Nekaj novega smo dobili s Tiranovimi »Čarobnimi goslini«. To bo naša prva otroška opereta, ki ima že v tekstu polno lepoto in je dramatično prav dobro izpevana. Čeravno ni bilo mogoče dobiti za sedaj še glasbenih točk, je vendar že kot taka zelo ugajala. Nekatere scene v II. in III. dejanju so vzbudile velik aplavz. Zlasti prizori z ministrom ženo, ki so bili naravnost sijajni. — Vendar je igra le za večje odre, ker je potrebno mnogo oprav. Izšla bo tudi v knjižnici »Šolski oder«, ki naj ji nujno preskrbi tudi glasbene točke. Potem bo šla igra gotovo po vseh odrili, ki razpolagajo z dovoljnim aparatom. Zahteva pa delo resnega truda in dobrega vodstva, zato se le čudim, da je bila tukaj v tako kratkem času tako dobro našturjena. Nenavadno obilna udeležba in navdušen aplavz naj bo požrtvovalnemu učitelstvu plačilo za obilen trud. — Stranski.

—po Šolski oder na Bledu. Dne 16. decembra t. l. je priredilo, v proslavo kraljevega slavlja, tukajšnje učiteljstvo s šolsko mladino prvo dramatično predstavo, združeno z deklamacijo in petjem. Prostrani »Blejski dom« je bil nabito poln. Deklamacija »Ob zibelki prestolonaslednika«, kakor tudi obe pevski točki, so žele viharene aplavz. Trodejanka »Vanda« je izvrstno uspela in pokazala, da se je izvežbana mladež dobro počutila na gledaliških deskah. Vse odmore pa je izpopolnil lastni učiteljski salonski orkester s sviranjem koncertnih komadov. Moralni kakor gmotni uspeh sijajen. Prireditev nam je dovela ca. Din 1100, ki se porabijo izključno za nabavo knjig in drugih potrebščin ubožnim šolskim otrokom. Večer prireditve je nudil vsem prijetno zabavo.

K. —po Iz Jesenic. Dne 6. t. m. sta uprizorili šolski vodstvi obeh šol čarobno pravljico: Nežica in palčki, delo tovariša Leona Pibrovca. Sestava igre se mu je zelo posrečila in tudi deca, ki je reševala uloge, se je tako uglobila v svoje uloge, da je bil pravi užitek gledati te mlade »umetnike«. Avtor, ki je bil ob enem režiser, je imel z uprizoritvijo silno veliko truda, toda, nabito polna dvorana odličnega občinstva, ki je glasno izražalo svoje priznanje — med temi tudi naš dični g. okr. šol. nadzornik Turk — je bil tovarišu v zadoščanje.

—po Sv. Lovrenc v Slov. gor. 23. decembra je priredilo učiteljstvo v šoli božičnico, s katero je popolnoma doseglo svoj namen. Razveselilo se je staro in mlado. — Vzored je imel nagovore, petje in deklamacije božičnih pesmi, jaslice, živo sliko (betlehemske hlev) in božično drevo. — Sklep je tvorilo primerno obdarovanje vseh otrok, ki jih je bilo okoli 300; najrevnejši pa so bili poleg tega še posebej obdarovani. Naval ljudstva je bil strašen; gotovo zato, ker

ni bilo vstopnine! Neprijetno pa se je občutil dim, ki ga je povzročila bengalična razsvetljava, ki je bila sicer zelo učinkovita in izdatna. — Prireditev je omogočila velika požrtvovalnost darovalcev in učiteljstva, kojim vsem gre res polna hvala.

—po Meščanski šoli v Trzinu pristojna v vzgojevalnem oziru v obliki šolskih odrov — brezdvomno prvenstvo. Lastni oder, lastni izdelki in lastna kompozicija ornametacij, lastni orkester, samozavestni nastopi pričajo o neumorni žilavosti in marljivosti vsega učnega osebja in nadebudne mladine. Zadnja predstava »Prelepa kraljčina« (Snegulčica) je bila tako dovršeno uprizorjena, da je štirikrat napolnila prostorno šolsko dvorano. Kako pač ne bi, če vidiš pred seboj pravo gledališko pozornico v povsem miniaturi obliki. Divni nastop »kraljice« v mladem telescu, neprisljano obnašanje, a globoko umevanje težke vloge dokazuje, da je umstveni razvoj dijakinje v najlepšem tiru. — Vloga »Snegulčice« sem imel že priliko videti na ljubljanskem gledališkem odru, toda kaka razlika tam in tu! Da bi bila nepovoljna, nikakor ne. Nežnemu, neizkušnemu dekletcu pač ni bilo treba posnemati in potvarjati npravi, ker je samo tako naravno, naivno ljubko, da je bil prizor brez nje kar nekam prazen. Kakor sploh vse osebe, je bil zlasti »kraljevič« tako mamljivo maskiran, da je triletni ravnatelj Saša zaklical: »Ah, kako je lep ta Julček!« Pa saj se mu je tudi poznalo, da ni prvič pred občinstvom. Režka, trda je bila beseda v vezani obliki in le žal, da vsled burkanja škratov zadnja scena ni prišla do prave veljave. »Gospod minister« je s svojo vlogo vzbujal v mladini veliko smeha, v resnici pa je prešel bolj v pomen »dvorskega norca«, kakor državnika. — »Lovec« je bil v svoji vlogi neprekosljiv. »Škratje« so bili zelo živahni, recimo preveč razposajeni, ker je marsikaj motilo scenerijo in dražilo živce. Zbor »dvorjani in baletk« je bil kaj ljubek, dovršenemu igranju »kvarteta« pa občinstvo, žal, ni posvečalo prave pozornosti. Prirediteljem je le častitati na stopnjujočih uspehih.

J. L.

—po Šmarje pri Ljubljani. Tukajšnje učiteljstvo je napravilo s šolskimi otroci dne 17. in 20. januarja t. l. prireditev s tem le vzporedom: 1. Novoletno voščilo — deklamacija. 2. Teci Sava, teci! — deklamacija. 3. Slavko zdravnik — šalji prizor. 4. V sveti noči — tridejanka. Prireditev je stala sicer mnogo truda, a obila udeležba in splošno priznanje občinstva, da bi še odrasli ne mogli bolje in boljše izvršiti vzporeda, je učiteljstvu v zadoščanje in vzpodbudo za nadaljevanje. Ostanek prostovoljnih darov v znesku 333.75 Din se porabi v nakup knjig za šolsko knjižnico.

—po Šolska mladina na Cvenu pri Ljutomeru je dne 23. in 30. decembra proslavila leta pod vodstvom tukajšnjega učiteljstva uprizorila »Božične slike« Ljudmille Poljančeve. Vse slike so izpadle prav povoljno. Velik razred obakrat poln občinstva, ki je z velikim zanimanjem sledilo krasnim — veselim in žalostnim prizorom. Moralni uspeh izboren! Gmoten ne zaostaja. Čisti dobiček 639 Din se porabi deloma za šolsko knjižnico, deloma se naloži kot fond šolskega odra. — Delo naše vrle tovarišice se pač samo najbolje priporoča.

—po Na osnovni šoli v Ormožu sta se vršili tekom zadnjih 2 mesecev sledeči dve prireditvi: 1. Dne 1. decembra 1923, to je na praznik našega narodnega ujedinjenja, so učenci nastopili v šolski telovadnici. Tam se je priredil zasilni oder iz desek položenih na sladkorne zaboje. Na sporedu je bil pozdrav učenca, petje treh narodnih pesmi in kot glavna točka igrokazni prizor »Ob zibelki našega prestolonaslednika«. Prireditev se je zaključila z »Bože pravde«. Vse učiteljstvo je složno sodelovalo, zato je prireditev dobro uspela. Vsi pripravljeni sedeži so se prodali. Obisk je bil iz mesta Ormož prav povoljen, iz okolice pa bi jih bilo lahko prišlo mnogo več! Čisti prebitek 263 Din tvori temeljni fond za novi šolski oder. 2. Dne 6. januarja 1924, to je na praznik Sv. treh kraljev, se je priredila šolska tombola v gostilni gospe Skorčičeve v Ormožu. Čistega dobička je bilo okoli 1500 Din; porabi se za nakup šolskih knjig in drugih učnih pripomočkov ubožnim otrokom.

—po Šola v Rogaški Slatini je priredila dne 22. decembra 1923 v dvorani hotela »Pošta« svojo božičnico s sledečim sporedom: 1. Deklamacija: Sveta noč. 2. Petje božičnih pesmi. 3. Različne bo-

žične deklamacije. 4. Koroška narodna pesem: Spov ptič'ce pojo. 5. Kovačev študent, igra s petjem. 6. Zahvala dobrotnikom, govorila učenka. 7. Nagovor načelnika krajnega šolskega sveta dr. Štera učencem in staršem. Nato so bili vsi učenci obdarjeni s pecivom, 90 najrevnejših pa s perilom in obuvalom. Prispevali so v to svrhu občina in zdravilišče Rogaška Slatina ter tukajšnja podružnica »Kola jugoslov. sester«, ki ima ob enakih prilikah za našo mladino vedno odprte roke.

—po Šolski oder v Račah pri Mariboru. Šolska mladina trirazredne osnovne šole v Račah pri Mariboru je uprizorila na šolskem odru tekom šolskega leta 1922/23. dva mladinska igrokaza, in sicer dne 1. in 22. julija »Zaviti darovi« in »Teta iz Amerike« pod vodstvom nadučitelja Iv. Mohorka. V šolskem l. 1923/24. pa so uprizorili vladni rački igralci dne 30. decembra 1923 v nabito polni učni sobi II. razreda zopet dve igrici, in sicer »Lažniva Milena« in »Snegulčica« pod vodstvom učitelja Bizjakove in Lutmanove. — Na splošno željo se je predstava ponovila Novega leta dan. Odmore so izpolnjevale deklamacije, dvospevi in šalji prizori, v katerih so igralci kaj samozavestno nastopali in rešili svojo nalogo v splošno zadovoljnost občinstva. Marsikateremu je zalesketala solza v očesu; posebno dobro sta pogodila svoje vloge »Snegulčica« (Marica Pajtljerjeva) in »Milena« (Štefka Dobičeva). Pred pričetkom so zapeli učenci in učenke dvoglasno s spremljevanjem na harmoniju več pesmi, kakor: »Molitev za slovenski rod«, »Gor čez jezero«, »Kje solnce moje, domovje je tvoje?« i. dr. »Urbanovo povest« iz »Zvončka« leta 1921., str. 147. je prednašal učenec višje stopnje kaj živo in temperamentno. Tako je uspela božična šolska prireditev tako v moralnem, kakor tudi v gmotnem oziru nad vse, nepričakovano zadovoljivo. Šolska soba je bila pri vseh prireditvah do zadnjega kottička napolnjena gledalcev, ki se jim je čitalo z obrazov, da jim je bila prireditev po godu. — Še par takih predstav in šola bo imela v kratkem svoj lastni šolski oder.

—po Sv. Urban pri Ptuj. Šolska mladina tukajšnje šole je priredila na Svečnico popoldne v šoli tri igre enodejanke, in sicer: »Darežljivi otroci«, »Zapeljivec« in »Kaznovani šaljivci«. Otroci so izvršili svojo nalogo popolnoma zadovoljivo. — Pred igro so zapeli na odru štiri prav mične dvoglasne pesmice, kakor: »Kje dom je moj?«, »Domu«, »So ptičice zbrane« in »Mali junaki«. Ljudstva je bilo dovolj, sledilo je vsej prireditvi z zanimanjem. Čisti dobiček je namenjen za nakup povestnih knjig za šolsko knjižnico. Prireditelja g. nadučitelju in njegovi soprogi gre hvala za dober uspeh.

—po Dvorazrednica Spodnja Sv. Kungota je dne 3. februarja 1924 prvič priredila šolsko slavnost s petjem in dvodejanko »Lažniva Milena« na lastnem šolskem odru. Navzočim staršem in prijateljem šole je vsa prireditev izredno ugajala. Moralni in gmotni uspeh nadvse zadovoljiv! Čisti dobiček je namenjen za nakup šolskih potrebščin revnim učencem in za razširitev šolske knjižnice. — Zlojliivi šolski oder je bil postavljen s pomočjo podpore CMD., kateri izreka šolsko vodstvo tudi tem potom najlepšo zahvalo. Novo ustanovljena podružnica CMD. za šolski okoliš Spod. Sv. Kungota se bo potrudila, da bo izsejano seme rodilo bogato žetev.

—po Kočevje. Tukajšnja osnovna šola je priredila dne 9. t. m. za šolsko mladino in dne 10. t. m. za ostalo občinstvo prvo večjo gledališko predstavo: »Povodni mož«. Šola ima svoj gledališki oder v telovadnici že tretje leto. V tem času se je na njem vršilo že več manjših igrice, ki pa niso bile namenjene širšemu občinstvu. Telovadnica je bila obakrat nabito polna in mladi igralci so želi obilen aplavz. Osobito je ugajal Mihec (učenec VI. a razreda), Janko (IV. b), Majda (IV. b), pa tudi oče Križnar je bil zelo na mestu. Petje in pevsko sceno je oskrbel III. a razred. Starši so navdušeno zatrjevali, da kaj takega niso pričakovali od otrok in da žele, naj se kaj sličnega čimpreje zopet vrši. Skupni znesek obakratne prireditve znaša okroglo 1000 Din, za kar se bodo nabavile knjige za izpopolnjevanje šolarske knjižnice. Zasluga za tako lep gmoten, kakor tudi moralčen uspeh gre gdč. Cirili Župančičevi in gospej Adi Rupnik-Finkovi, ki se kljub obili zaposlenosti v šoli, nista strašili truda v izvenšolskem času.